

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Чураңы улууңун уоражин салыштын, уорхүйдүүлгөрүүн иштөөж союнун көмүкчүлүк аспарыткан утус бары учууталышын, интэчкилэрин уонна педагогической үзүү бетэрзэннэзрин Уччутат күпүңөн истиглилек жөнүлдүүлгөйт

Хас биңдүүнүн киши ажую, ининки дынышта, олоюю коруута, иштеп сөзкө талыншыпта учуутаптан тутулуктах. Кэлор көлгөөрүн ычкагы оюу саңыттаний - санаа, эт - хаш, дүхүбүлгүй оттуун сыйтарылар, бишии көрэ алыптах эңгетишкүрүүнүн, улун сымшыр устапарылар биеллиниин - коруугүүнүн бүтүншүү биржя, ис суроххиттегиң кыншакка, түрүсүнен гайтарылыштык үзүнүрүптии, үзгөзөмкүүнүн издүктүк сыйланышыбыт.

Баатарыг хас бириүүнүүдөр чийн-чөйлик даруулжтын, сагтадан санд арлынчыры, айымылдах обиесиний үзэв. сидийнүүдэх, махтаадах чөлгүүрчилгээний талыг хөгжүүлжтийн эх үүдэх лодоох олон

УЧИСТАНЫ ҮЗӨӨХ САЛЫУЫН КОМПЕКТИВА

КЫРДЬАБАСТАР ДЕКАЛАРАНЫН !

Алтының 1 күнүннен 10 күнүнэр лиэри улусындағы көрінісшілер жеке тараптара мұтыннан. Бұл жағдай жерде тиесінен тәрілділіктердің, нақисшылжардың, штаттың күштіліктерін аралас мүнделіктір, тәрілділіктер буюда охта. Улус көрінісшілердің жеке тиесінде Дюкүсайд күоракка көрінісшілердің тиесінде

Киин аймах айылдарынан кыркъяастары убластыр, кийинэргэ сүгүрүйдөр үтүү үзүөлөштөмүт. Олох муудвар-старын бийбит, тускулайбыт шаң көпкөн баштаптуун түшнүктөрү, субаталыктар-амалаттара. От да ийн сисек омукка „Кыркъяаны ханаака жашыны сыйтын субалт“.

Биңниң үлдүс ша күшөнөтэ Саха наоруотун историянын
онгорсек, үглисэх-хамсаан, айан-тутан көтү. Болгары
бийликтүрүл дылды мыйцентүлгөр күүстэринин-уюхтарынын
аптырылтар, сана олоду түтүспүттөр, сарын уот будуулышынын
орногуулан ааслыктар, эйзех олону түригүрдүспүттөр, сана
олохсоо шук уурсубуттар. Биңниң жээлэрбүт-жээлэрбүт;
ицэлэрбүт-аюлтарбыт, эзүүнжэрбүт-убайцарбыт
санырылалыр жаңын апты көтөгөли, ычматарынын
иттихад ахсаатыг кынамыштарын уураттар, сүрэхэрлүү
санындаа таффакиши наийнтийн багасын.

Күнгү дәмдеметтүн бу ыныңшар дөкөншеси,
Кыргызастар күнгөрингөн жарасынинбай! Энин тускутулар
күннөттөр, убастьыр-мыжындар бидиги ытык ижитт.
Чындык-чубанк балымын, иштеп шохадын!

Улусолтын кийркыларынан Сабантую.

С.А. Сарылдаев Ил Дархан национальнын тугар.

Балаңан ыйын 30 күнүгөр „Айылғы“ Күлиура уонна дүхубунас киинигээр 12 сал булан баран, бүтүн норуутунан республикабытг бастакы Ил Дарханын бинир дойдулаахыг Е.А.Борисов талылтыбытын болисирир дьоро киңээзэ вайтылышына.

Үоруулсох күнің СР Спорка министри, республиканцы бызыбар ишшегеzi штабын чылбыр М.Д.Гумбас, улуус байнышын бастакы солбайатчы А.Л.Ноговицын, улуустаңы (оройоннаңы) Сбизг председател В.В.Гумбас, улуустаңы „Биир ныңыл Россия“ партия уонна бызыбар штабын салайтачында С.А.Сарғылаев, Егор Борисов иткәрлеек киңіз, улуустаңы дахшаттар Сбизгтәрini председател Е.С.Иванова кылышындар.

Республикатаңы шаб чилиэн Михаил Гуляев быйбар зрийснүүсөн, саналы хайынхалаах ааспүтүн (вегетат, инверсия) болгон туралы, Ил Дархан Егор Афанасьевич Борисов бирир дойтуластарын быйбарга элбэм куоланы бирбүтгэрин, Чурашчы дьено-сэргээс оюун сайнтын кийнник оюунуудынгын кийн

түггабын, улахан махшыбын ыныабын диспэсийин тиэрдэ. С.А.Сарылласка Ил Дархан аянынан грамотамы, кыңыш комус чыныны түттарбытын саяла дыноо ыткис тыаңынан дөвүүчүлөштүрдүлөр.

Улуустаңы Сабылтүрек Абдигалиев, Василий Гулисик „Республикабыт историянын бастакы Ил Дархан Егор Афанаасьевич Борисов ытык аңдаударын эттэ, дуюннаңынгар киригэ. Саха сирэ оссо чечирии сайшарын күүс-комо буулусхут, быйыбарға биңизи улууснуг быйыбердаачылара, Ил Дархан „Дохолы, дома, дороги“ динэ эпитети обиоммут, ол туунтар кууласыгын бирдишиб, оссо түмсүүлээжилгит кордодуубут. Спорт да, культура да, атын да эйэлэрэ куруутун чурагчылар ишпеки күөтиэ сыйыцарбыгынан бары киен туттабыт“, – динээ “Оройон сайшынын оютуун ишин“ үнүс степенеэх түоско анышшиар близинээн “Чынапара“ ТХПК салайынтыга И.И.Хон, Болгоо оскуулалыны лиризатора З.Е.Егоров, пенсионер Н.Я.Местников, Болгутулан кырсыяастар Сабылтүрекин президентэ Н.Г.Михайлов, Хонгоютсон пенсионерлердәр Е.И.Сергеев, Чакыртан Н.Н.Аламов,

Чуранчы түнүнш ырынга хөлбөнөн

Чураңылтап „Улыбка“ уңайлаш мекеместердө Н.Т.Гүлісів, Толойтон баһылық К.И.Пермяков нағаралаппамыттарын туттарда.

Бары наузараптаммыгтары, биралынык кыттылаахтарын Саха эстрататын ырымбылтара Анатолий Бурнанев, Василий Местников, Чурагын талаштаахтара Мария Герасимова-Сэнзеро, Василий Кузьмин, Борис Васильев, Сардаана Горохова, Марианна Романова - Таймына эңрәзигелдер. Дүүн Дынның түшүлпөр В.Кузьмин толоруугутар „Ол - мин дойтум Чурагын“ ырыцаа саалай мустубуттар бары сүнүөлгөрүлгөр туралынчылдар, онуохайга кыттылылар, уосай хаирлысакая түстүлөр.

В. ПЕТРОВА

Бысырга үзгөсөнгө аныкторлар наурааланылар

Күндү заңаатчыларбы! 2015-сын бастакы атапыгар “Салта олок” ханынакка суруттарын саңалана. Суруу почта бары откеленишларын ыйтышып.

«Сана-апп» редакцията

Понедельник, 6 октября	Вторник, 7 октября	Среда, 8 октября	Четверг, 9 октября	Пятница, 10 октября	Суббота, 11 октября	Воскресенье, 12 октября
05.00 Доброе утро 12+ 09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+ 09.10, 04.00 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жить здорово! 12+ 10.55 Молчанин приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.15 Сегодня вечером 16+ 14.25, 15.20 Время показает 16+ 16.05 Мужское / Женское 16+ 17.00, 02.20 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние Новости 16+ 18.45 Давай поженимся! 19.50 Пусть говорит 16+ 21.00 Время 12+ 21.30 Т/с "Дом с лягушками" 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.00 Ночные новости 12+ 00.15 Структура эпизода 16+ 01.25 Т/с "Рэй Донован" 03.10 В наше время 12+	05.00 Доброе утро 12+ 09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+ 09.10, 04.10 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жить здорово! 12+ 10.55 Молчанин приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.15, 21.30 Т/с "Дом с лягушками" 16+ 14.25, 15.15 Время показает 16+ 16.10 Мужское / Женское 16+ 17.00, 02.20 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние Новости 12+ 18.45 Давай поженимся! 19.50 Пусть говорит 16+ 21.00 Время 12+ 21.30 Т/с "Дом с лягушками" 16+ 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.00 Ночные новости 12+ 00.15 Структура эпизода 16+ 01.20 Т/с "Рэй Донован" 03.10 В наше время 12+	05.00 Доброе утро 12+ 09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+ 09.10, 04.00 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жить здорово! 12+ 10.55 Молчанин приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.15, 21.30 Т/с "Дом с лягушками" 16+ 14.25, 15.15 Время показает 16+ 16.10 Мужское / Женское 16+ 17.00, 02.25 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние Новости 12+ 18.45 Человек и закон 16+ 19.50 Поговорим 16+ 21.00 Время 12+ 21.30 Голос 12+ 23.40 Вечерний Ургант 16+ 00.30 Х/ф "Кастинг" 12+ 00.20 Ночь тишины 16+ 01.10 Т/с "Рэй Донован" 03.15 В наше время 12+	05.00 Доброе утро 12+ 09.00, 12.00, 15.00 Новости 12+ 09.10, 05.05 Контрольная закупка 12+ 09.45 Жить здорово! 12+ 10.55 Молчанин приговор 12+ 12.10 Женский журнал 12+ 12.15 Т/с "Дом с лягушками" 16+ 14.25, 15.15 Время показает 16+ 16.10 Мужское / Женское 16+ 17.00 Жизнь меня 16+ 18.00 Вечерние Новости 12+ 18.45 Человек и закон 16+ 19.50 Поговорим 16+ 21.00 Время 12+ 21.30 Голос 12+ 23.40 Вечерний Ургант 16+ 00.30 Х/ф "Кастинг" 12+ 02.10 Х/ф "Уходи в отрыв" 04.10 В наше время 12+	06.00, 10.00, 12.00, 15.00 Новости 12+ 06.10 Х/ф "Вербовщик" 08.00 Играй, гармонь любвины 12+ 08.50 М/с "Сменярик. ПИН-ход" 6+ 08.55 Здоровье 16+ 10.15 Непутевые заметки 12+ 10.35 Позы из дома 12+ 11.25 Факела 12+ 12.15 История российской кухни 12+ 12.50 Народные мадишина 12+ 13.40 Концерт "Автографо - 20 лет" 12+ 15.30 Черно-белое 16+ 16.30 Башкир гонки 12+ 18.00 Вечерние Новости 12+ 18.15 Сказами глазами 16+ 18.45 Театр Эстрады 16+ 21.00 Воскресное Время 12+ 22.30 Топотой. Воскресенье 16+ 23.35 Х/ф "Железная лади" 12+ 01.35 Х/ф "То, что ты хочешь" 12+ 03.25 В наше время 12+ 04.20 Контрольная закупка 12+		
05.00 Утро России 12+ 09.00 Салют, утренец! 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+ 11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва 11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть 12.00 Т/с "Тайны следствия" 13.00 Особый случай 12+ 15.00 Т/с "Сердце звезды" 16+ 16.00 Т/с "Пока станция спит" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 22.00 Т/с "Аромат пижами" 12+ 00.50 Близкими. Чудо в квадрате 12+	05.00 Утро России 12+ 09.00 Небесный свет 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+ 11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва 11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть 12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+ 13.00 Особый случай 12+ 15.00 Т/с "Сердце звезды" 16+ 16.00 Т/с "Пока станция спит" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 22.00 Т/с "Аромат пижами" 12+ 00.50 Близкими. Чудо в квадрате 12+	05.00 Утро России 12+ 09.00 Сергей Рыковский. Земное и небесное 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+ 11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва 11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть 12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+ 13.00 Особый случай 12+ 15.00 Т/с "Сердце звезды" 16+ 16.00 Т/с "Пока станция спит" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 22.00 Т/с "Аромат пижами" 12+ 00.50 Близкими. Чудо в квадрате 12+	05.00 Утро России 12+ 09.00 Территория спорта 12+ 09.55 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+ 11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва 11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть 12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+ 13.00 Особый случай 12+ 15.00 Т/с "Сердце звезды" 16+ 16.00 Т/с "Пока станция спит" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 22.00 Т/с "Аромат пижами" 12+ 00.50 Близкими. Чудо в квадрате 12+	05.00 Утро России 12+ 09.00 Чемпионат Европы 2016 г. Оборонный турнир. Швеции - Россия 12+ 09.45 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+ 11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва 11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть 12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+ 13.00 Особый случай 12+ 15.00 Т/с "Сердце звезды" 16+ 16.00 Т/с "Пока станция спит" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 22.00 Т/с "Аромат пижами" 12+ 00.50 Близкими. Чудо в квадрате 12+	05.00 Апрель 12+ 08.00, 11.00, 14.00 Вести 12+ 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва 08.20 Всюшая программа 12+ 08.55 Мусульмане 12+ 09.10 Муза и генерал. Секретный роман Элингтона 12+ 10.05 О самом главном 12+ 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 12+ 11.30, 14.30, 17.45, 19.35 Вести-Москва 11.50, 14.50, 18.05 Вести. Дежурная часть 12.00 Т/с "Тайны следствия" 12+ 13.00 Особый случай 12+ 15.00 Т/с "Сердце звезды" 16+ 16.00 Т/с "Пока станция спит" 12+ 18.15 Прямой эфир 12+ 20.50 Спокойной ночи, малыши! 0+ 21.00 Вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 22.00 Т/с "Аромат пижами" 12+ 00.50 Близкими. Чудо в квадрате 12+	05.35 Х/ф "В подсолнечном саду" 12+ 07.20, 14.30 Вся Россия 12+ 07.30 Сам себе режиссер 12+ 08.20 Смехоподъемы 12+ 08.30 Утренняя почта 12+ 09.30 Сто к одному 12+ 10.20, 14.20 Вести-Москва 11.00, 14.00 Вести 12+ 11.10 Линия пространство 12+ 12.10 Сметаны разнесли 12+ 14.45 Наш выход 12+ 16.30 Я смог! 12+ 20.00 Вестяя на смену 12+ 22.00 "Воскресный вечер" с Владимиром Соловьевым 12+ 23.50 Х/ф "Жизнь после жизни" 12+
13.00 Панорама дня. Live 12+ 14.30, 06.05 Х/ф "Котокский" 16+ 16.10, 05.00 Эволюция 16+ 17.45, 20.15, 03.45 Большой спорт. Формула Сочи 12+ 17.55 Хоккей. КХЛ. "Амур" (Хабаровск) - ПСКА. Прямая трансляция 12+ 17.55 Х/ф "Котокский" 16+ 18.35 Х/ф "Капитан" 12+ 19.35 Х/ф "Сокол" 12+ 20.35 Х/ф "Сокол" 12+ 21.35 Х/ф "Сокол" 12+ 22.35 Самые быстрые люди в России 12+ 23.30 Х/ф "Сокол" 12+ 24.30 Х/ф "Сокол" 12+ 25.30 Х/ф "Сокол" 12+ 26.30 Х/ф "Сокол" 12+ 27.30 Х/ф "Сокол" 12+ 28.30 Х/ф "Сокол" 12+ 29.30 Х/ф "Сокол" 12+ 30.30 Х/ф "Сокол" 12+ 31.30 Х/ф "Сокол" 12+ 32.30 Х/ф "Сокол" 12+ 33.30 Х/ф "Сокол" 12+ 34.30 Х/ф "Сокол" 12+ 35.30 Х/ф "Сокол" 12+ 36.30 Х/ф "Сокол" 12+ 37.30 Х/ф "Сокол" 12+ 38.30 Х/ф "Сокол" 12+ 39.30 Х/ф "Сокол" 12+ 40.30 Х/ф "Сокол" 12+ 41.30 Х/ф "Сокол" 12+ 42.30 Х/ф "Сокол" 12+ 43.30 Х/ф "Сокол" 12+ 44.30 Х/ф "Сокол" 12+ 45.30 Х/ф "Сокол" 12+ 46.30 Х/ф "Сокол" 12+ 47.30 Х/ф "Сокол" 12+ 48.30 Х/ф "Сокол" 12+ 49.30 Х/ф "Сокол" 12+ 50.30 Х/ф "Сокол" 12+ 51.30 Х/ф "Сокол" 12+ 52.30 Х/ф "Сокол" 12+ 53.30 Х/ф "Сокол" 12+ 54.30 Х/ф "Сокол" 12+ 55.30 Х/ф "Сокол" 12+ 56.30 Х/ф "Сокол" 12+ 57.30 Х/ф "Сокол" 12+ 58.30 Х/ф "Сокол" 12+ 59.30 Х/ф "Сокол" 12+ 60.30 Х/ф "Сокол" 12+ 61.30 Х/ф "Сокол" 12+ 62.30 Х/ф "Сокол" 12+ 63.30 Х/ф "Сокол" 12+ 64.30 Х/ф "Сокол" 12+ 65.30 Х/ф "Сокол" 12+ 66.30 Х/ф "Сокол" 12+ 67.30 Х/ф "Сокол" 12+ 68.30 Х/ф "Сокол" 12+ 69.30 Х/ф "Сокол" 12+ 70.30 Х/ф "Сокол" 12+ 71.30 Х/ф "Сокол" 12+ 72.30 Х/ф "Сокол" 12+ 73.30 Х/ф "Сокол" 12+ 74.30 Х/ф "Сокол" 12+ 75.30 Х/ф "Сокол" 12+ 76.30 Х/ф "Сокол" 12+ 77.30 Х/ф "Сокол" 12+ 78.30 Х/ф "Сокол" 12+ 79.30 Х/ф "Сокол" 12+ 80.30 Х/ф "Сокол" 12+ 81.30 Х/ф "Сокол" 12+ 82.30 Х/ф "Сокол" 12+ 83.30 Х/ф "Сокол" 12+ 84.30 Х/ф "Сокол" 12+ 85.30 Х/ф "Сокол" 12+ 86.30 Х/ф "Сокол" 12+ 87.30 Х/ф "Сокол" 12+ 88.30 Х/ф "Сокол" 12+ 89.30 Х/ф "Сокол" 12+ 90.30 Х/ф "Сокол" 12+ 91.30 Х/ф "Сокол" 12+ 92.30 Х/ф "Сокол" 12+ 93.30 Х/ф "Сокол" 12+ 94.30 Х/ф "Сокол" 12+ 95.30 Х/ф "Сокол" 12+ 96.30 Х/ф "Сокол" 12+ 97.30 Х/ф "Сокол" 12+ 98.30 Х/ф "Сокол" 12+ 99.30 Х/ф "Сокол" 12+ 100.30 Х/ф "Сокол" 12+ 101.30 Х/ф "Сокол" 12+ 102.30 Х/ф "Сокол" 12+ 103.30 Х/ф "Сокол" 12+ 104.30 Х/ф "Сокол" 12+ 105.30 Х/ф "Сокол" 12+ 106.30 Х/ф "Сокол" 12+ 107.30 Х/ф "Сокол" 12+ 108.30 Х/ф "Сокол" 12+ 109.30 Х/ф "Сокол" 12+ 110.30 Х/ф "Сокол" 12+ 111.30 Х/ф "Сокол" 12+ 112.30 Х/ф "Сокол" 12+ 113.30 Х/ф "Сокол" 12+ 114.30 Х/ф "Сокол" 12+ 115.30 Х/ф "Сокол" 12+ 116.30 Х/ф "Сокол" 12+ 117.30 Х/ф "Сокол" 12+ 118.30 Х/ф "Сокол" 12+ 119.30 Х/ф "Сокол" 12+ 120.30 Х/ф "Сокол" 12+ 121.30 Х/ф "Сокол" 12+ 122.30 Х/ф "Сокол" 12+ 123.30 Х/ф "Сокол" 12+ 124.30 Х/ф "Сокол" 12+ 125.30 Х/ф "Сокол" 12+ 126.30 Х/ф "Сокол" 12+ 127.30 Х/ф "Сокол" 12+ 128.30 Х/ф "Сокол" 12+ 129.30 Х/ф "Сокол" 12+ 130.30 Х/ф "Сокол" 12+ 131.30 Х/ф "Сокол" 12+ 132.30 Х/ф "Сокол" 12+ 133.30 Х/ф "Сокол" 12+ 134.30 Х/ф "Сокол" 12+ 135.30 Х/ф "Сокол" 12+ 136.30 Х/ф "Сокол" 12+ 137.30 Х/ф "Сокол" 12+ 138.30 Х/ф "Сокол" 12+ 139.30 Х/ф "Сокол" 1						

Уйгуу-быйаны дэлэтий – барыбыт сорукпут!

Уйгурын тарбияттын макулукунан даэлдүү - барыкынгы соруктуу.

УЙГУРЫНАТА

"Чурапчы" ТХПК "Сана олох" хәңыякка ыйға бириң тахсар аныл сыйындың **№**

No 10 (43)

2014 сүл
Алтынны
4 күнэ
суббота
№142-143
(10961-10962)

Тыл -- салайзаччыга

КЫСТЫККА КИИРЭРГЭ БЭЛЭММИТ

„Чурагчы“ ТХПК үзүүлтэрэ бу күннөргэ түбүктээх үлэ үеүүгээр сыйдьаллар. Кыстыкка кириингэ балжынин узлээрин умуртуу соруга турар. Кооператив бырабылшынын атын председитель Николай Афанасьевич Аржаков уз хамыгынын билүүнинээсээ.

—Күнүң хас бириүү киңи, ханчайыстыба кыстыкка боломжылар айылабыт союона, саха дынун льештура буенша. Кыныны туоруурға дылгин-үолун болганинир, сүйүтүн ингэригээр отун-майын былаашыяр, байттин дыз көргөн айыланы-чалуулан татымсыйбакса айылда бу тыйыс юмни туоруурттар хиссаанын азындар. Бу юмни элбек хийас түмүнлүкүнүн ишин “Күнүнүнү юни күлбүтүнэн” диси обутыларбىт берген ос хойосун айдаштара.

Биити төрийн эмээ кыннын эзэнтэй түүрүүрийг бэлэнжээ болтой. Сайшны бэлэнжээ болтой бородуусийнбатынни күнүү айырымыншар үгээ буслага быстапка-ларга чуултуутгар, Дьюкууский курорака кытынныбыг Дьюкуускайга балдсан ыйлан 27—28 күнгэрнгэр “Ас-үол—2014” быстапка-дээрбагтаа буолла. Тын хийнчилгээний Аска-үолтэй номинациин министристигээ тэрийн ынгтаа. Итинэ биити ТХИК сийнинээжийн кытынныбыг. Одоо курдук “Убаан энин бастыг бородуусийнатаа” номинациа бастакы степенийэх, „Сана технологийн олохюү күнүүрүү ишиг“ номинациа иккис степенийз, „Бастыг ынах арынтаа“ номинациа иккис степенийз. Аны-үолтэй

переработкалыр предпринимателей бастынг учредителдерээ номинацияны иккис степенездөн дипломдарынан наараласылыштыбыт. Алтыны 8—10 күндеризэр Москва куораккы буюнда „Кының комус күзүн” быйысташкан жылтырылыштыбыт. Ошо мин училищ менеджер И. А. Болынгизбай кооперативнинг айын-үолун жөнүлдүрүштөрүнүү барыахынты. Быламмыт, хатарылыштыбыт убана элинэн, ынах арьылтыланып, хойтуу сүөзийнинди, дылданы, отон сироиттарынан, о. л. а. кынтырмакты.

Үзбэгтегр кирилхээ албаны нь ортолтун ликийтэн, күнүүн 18-кыраатыс тымныг тийэнэг тогтор буулдаанаа сүүхүү слоруутгүн саалыахлыт. Хайа нэшилизэх ханан кирилгээр график онгоруухгүй. Кийит бага багасгаагаа сарчилсан

лэр бараннар түмүктэйн эрэлдээр Нэхийнэнээ корионуутгун учугаан, сайынны суюн оюруулж быстыхацаа. Нэдээлээ 25—30 суюнны оюрон мацанын шарбыгыгар атынга танаарбыгыгт. Үргэлж эмээ күнгээ оногдуулан атынга тахсар. Суюн маасабайцык оюруулжиньтэйслийни сацаалыгыгар "Чурагчы нэрхэн" күнүү тэрийэр баяланнахыгт. Арочий гаражилыгыгар капиталийн оромуун ынгаммыг қыстыкса боломжитбийт. 24 миждагох. Оцуудуунта үүтү тутар приемний туну угээж кийвэржинйт. Үраас ууну онорор сыйахыг қыньяннары үзүүлжээ. 19 лингродж ийнтийн тэригчлээр, нэхийнэнээ сакаанынан мизсээр илдэжин бизэрийн күнзэг тэришээр. Билигин барьга 30-тан танса төрилгээр, огуу танынан чаанынай ыашарга ишигэлжээр. Салгын атыгыгар дааны дуогабардааныахгарын син. Одуурог айн ханаанар сыйахыг (овонхе хранилище) қынгыгы үзүүн сајлырыга болж. Одуурог айн харийн танса ыльяахыгт. Холобур хортусканы ыйга биир книглтийн 2 солик, 30 харчыга ылабыт. Муус устар ыйна дээр уурларыаххыгын син. Былсырьын уурларбыгыгар учугийн хачыстыгдах шийнгтара.

Үүгү тутуулу тохижынокко салтыны ылтыбыт. Билингни туругунан грэхийн кыранан хаялан ишбиг эзэри, сый бүтүүр дээрээ сишийнхийг дээн эрэгжүүт. Уруукку хөлөвүр кордкорорунэн сүнүү кыстыны булагчына үүгү тутарынга эвлиний баар буолара. Нийрэйнри ышныг ынхтараа колхозтеринэ ын туттарааччылар. Ииски үүт таар массынчалары аланан чөлөглижүүт. Улуус кийинт уонза Мутудай үүгү астыр собуутарыгар таныхтара,

"Ас-үзін – 2014" балыстапқау

ЭДЭР ФЕРМЕРДЭР ГРАНЫНАН ТУЬАНАЛЛАР

Чурашны улдузлар 35-жээр дээр саасдаах 60-тан тахса элээр фермер улсыннээр. Манын төрийн ордук Кылсанах, Мугулай, Толой, Сыланг нэнхилэктэрийгээр эзбэх. Сурушон ынах, салты нийтийнэн тэвэрхийн ашиглар.

Саян сабакының фермерлөрү ойүүр федералык программа 2012–2014 сыйаптарга коруулган, биинити учустан барыта 21 ээж фермер узахат күпкүрүнү азап 1 мол. 500 тың солкуюбайлаах гранзы ылбыттара. Уксуузро бу үбү сөзтөөгүк түншиселар. Ол курдук. Кытанаахан 2012 сыйаптарда ылбыт Гаврил Прокопьевич Захаров, Егор Егорович Владимиров, Николай Николаевич Дычковской ханаайыстыбаларын кордордук ээж түспан ишер.

2014 сэснээхэд эдээр фермерийр 10-траны ылбагтара. Төлойтон Иван Васильевич Холстиков, Мугудайлан Айсен Яковлевич Егоров, Василий Васильевич Понов, Николай Сергеевич Корякин, Сергей

Григорьевич Корякин, Мырылапттан
Константии Николаевич Попов,
Хайахсыгтан Ольга Ивановна Федотова,
Николай Владимирович Софонов,
Арындаахган Николай Ксенофонтович
Деминов, Ольгуулугтан Прокопий
Афанасьевич Ильарионов, Кипчэр бары
үзэгэрийн барьс саяалантныар.

Мутудай нээлийгээр "Чарант" агрокластерийн программаа кытган 4 грант ыбыгт фермердээр хотон тутсан бүгэн эрэлжээр. Ихэзэрээ 25-тийн сүүнүү кыстахнаараа, Ользлуунтан Прокопий Афанасьевич Илларионов тиэхиникээ ылмынан быйбыг сайны зөвхөн шу отгоото. Төлөгийн Иван Васильевич Хоютанын сүүнүү атынчныаа, 25 тобо киирэр хотонун тутунна.

Эттораэр ылбыт траншарын багтарда сым устазыгар аналынан туһаныхтахтар.

М. М. САВВИНА,
СР АУ КМЦ АПК консультант-
специалист

СОНУННАР

"Ас-үол—2014" республикалық быйстаншак-дъаарбанкың Сылан номинациянын Улахан Куол участасынан Семен Семенович Макаров бааңынын ханааныстыбалар иккى арзыларыгар бастакы мисстэни юла. Кинилэр дымын көргөн оюдуун-ургуулун бүтгүүн кыттынын ылышынан.

"Ас-үол—2014" республикатының быйстанкалыаарбағасаңаң наңынай дым көрүттөр иккى ардьыларынан курохсо Чакыр иңишилгиттөн кыттыбыт Александра, Николай Несустроентар ханаайтыстыбаларда бастакы мисстениң ылда.

Төлөй Дирингэр „Тын сирии төрөлжүүлэгчийн холимник сайыннарыы“ федералын программаа киирсэн дэд коргаэн фермаларын тутууга Иван Иванович Хоюланов уснын ашрооскуулса 25 төбө киирэг фермаларын тутан бу күннээргээ олохго килүүрээжээр.

Чурагчы ижилиэгин дынаалттын баласан ыйыл 24 күнүнээзи 103 нүүмэрдэх дынашынан эти аттынырыр мис-
сиз П. Е. Барахсанов аттынан Култуура уонна сыйнишалат
пааркыттар баяр ларектарга конкурунчо. Дынаал Чурагчы
ижилиэгин устаабытар уонца „Российской Федерации
байзни салайыныы уопсай прииниитэр“ лиэн 2003 сый-
алтыныы 6 күнүнээзи токуонуттар олоогуран ылышынна.

Эңэллиибіт!

“Чурагчы” ТХПК барыбынанын барысында Аялаков Николай Афагасьевич Аржаков таңаарылаа, сиптилдөзүүнүн үзүүнүн үрдүктүк сыйналапан “Саха Республикасын норогутун ханаайыстыбынын утасын” атты ылбыхынан берилгүй болуп.

Улуспуд таңын ханаайыстыбынын производствота сайдарылар кооперативынын күлгүрдөр кылганда утасын сыйналапан, бу наңарааданы ылбыхын сыйналыпбыт, киен туттабыт.

Инникитт даңаны ылбиги таңын ынтымалыкка үзүүнүрдөр ханаайыстыбынын утасын утасын берилгүй болуп, киен туттабыт.

“Чурагчы” ТХПК барыбынанын ассоциациянын улус баңынай ханаайыстыбаларын ассоциация.

300 ТОННА СИИЛЭЙИ УКТУЛАР

“Мындаңайын” ТХПК барыбын туттудар сана комплексынан Аялаков калыптада борууда суюндарга анын Бос Кубоой башынанын анын обизе ысынга. Бу күншүрт

300 тонна сиисилендирилгүй. Итенин “Туймаада-лизинг” хампааныннан азындын сана КСД хамбаайыннарын үзүүлэтийнде. Унүүлэхин оруулган күнх мавасанын ылбахтара.

“СО” корр.

Сыллаабы былааны толорууга үлэлиэбин

Наследа	кол-во коров	План	удой 1 фик	Наработка								За сентябрь месяц				
				План	Факт	% выполн	% выполн плана	остаток закуп молока	удой 1 фик (кг)	2013	отклон	план	2014	2013	%	отклон
Аялак	364	2820	775	2469	2895	117,3	102,7	75,0	795,3	2291,3	-93,7	488	533,5	420,9	109,3	112,6
Алытак	413	3210	777	2810	3346,3	118,1	104,2	136,3	810,2	3132,9	-213,4	555	576,9	581	103,9	-4,1
Балык	454	3520	775	3081	3510,5	113,9	99,7	-9,5	773,2	3143,8	-368,7	609	657,3	649,6	107,9	7,7
Бонго	353	2740	776	2398	1443,9	80,2	52,7	1296,1	409,0	1913,1	-469,2	474	232,3	366,3	49,0	-13,4
Болотур	713	5530	776	4041	3839,9	81,4	71,2	-1590,1	552,6	4011,3	-71,4	956	781,3	769,8	82,8	-21,5
Бытак	362	2810	776	2480	2728,2	110,9	97,1	-81,8	753,6	2783,2	-35	486	396,8	501,7	81,6	-104,9
Булак	458	3650	775	3108	3040,4	98,1	85,9	-500,6	905,8	2631,6	-417,8	614	460,5	440	74,3	-10,5
Салтын	674	5230	776	4578	4140,5	90,4	79,2	-1089,6	614,3	5130,1	-889,6	904	625,6	959	69,2	-33,4
Соловьев	704	5400	776	4779	6118,2	128,0	112,1	658,2	809,1	6891,3	-773,1	944	1078,7	1310,3	114,3	-23,6
Сылтан	895	7720	776	6758	5499,4	81,4	71,2	-2220,6	552,7	4377,8	-1121,6	1335	889,9	1035,1	66,7	-145,2
Телей	267	2070	775	1812	2534,8	139,9	122,5	464,8	949,4	2419,8	-115	358	463,1	673,9	129,4	-210,8
Хадар	401	3110	776	2722	3628,8	133,3	116,7	518,8	904,9	3404,7	-224,1	538	714,7	747,4	132,8	-32,7
Хатыны	450	3400	776	3065	2523,6	82,6	72,3	-966,4	500,8	2515,4	-8,2	803	459,2	496,9	78,0	-40,7
Хаяхын	315	2440	776	2136	2792,4	130,7	114,4	352,4	886,5	2574	-218,4	422	500,2	434,8	118,5	65,4
Холого	863	6890	775	5858	4063,7	84,6	74,0	-1753,3	574,0	5681,7	-928	1157	991,8	1299	85,7	-307,2
Чекир	635	4940	777	4324	5036,5	116,5	102,0	96,5	781,9	4759	-277,5	854	804,6	970,9	105,8	-86,3
Чуралча	473	3670	776	3213	1888,9	51,9	45,5	-2001,1	352,8	1743,9	-75	635	239,4	262,1	37,7	-22,7
По улусу	8895	69000	776	80400	58810	99,0	88,7	-8190,0	672,4	55584,9	-225,1	11932	10510,8	11932,7	88,1	-1421,9

Улуска утту туттарынга сыйлаауы былааннарын 7 изенилэж толоруулар. Ортуу чуутгүй кордорууну былааннарын 122,5 барынын толорбут Телей, 116,7 барынын толорбут Хадар, 114,4 толорбут Хайахын изенилэж киргизилгүй. Хаяхыннын былааны 45,5 барыныннын эрэ ылбиги Чурагчы, 52,7 барынын, 71,2 барынын кирбийндоо Болотур, Сылан изенилэж кирбийндоо.

Бу күнсөргүй сайдарылттардан фермалар, сүнүнчил, кыстыкстарылар костулар.

Аялак, Соловьев изенилэж кирбийндоо былааны толорорбут 919 тонна хаалта. Кыстыкка кирбийн сандууларында бу кирбийни ылар кынх баар. Сыл хаалбыг ыйдарылар бу соруу толороргүй.

М. Н. МАКАРОВА,
тын ханаайыстыбынын управленистин кылабынай зоотехника.

КҮҮНГҮ ХОМУУР ТҮМҮКТЭРЭ (ХОРТУОППУЙ)

Хозяйство*	Уточненная посевная площадь	Площадь, га				Вашний сбор, тонн				Урожайно- сть, тонн
		спасено	уборочная площадь	факт убрано	в % к убороч. площадь	план	прогноз	факт	в % к плану	
1 СХПК Мынлагай	8		8	8	100			12,00	0	15
2 ФСПК Эйр	1		3	3	100			8,00	0	27
3 СНПК Сана Дек	0,5		0,5	0,5	100			1,00	0	20
4 СХПК Агро	0,5		0,5	0,5	100			4,73	0	93
5 СНПК Колес	1		1	1	100			4,00	0	40
Всего по СХПК, ООО	13		13	13	100			29,73	0	23
1 ИП Луконев А. Г. КХ Дыбыстай	6		6	6	100			30,00	0	50
2 ИП Луконев Е.А.	6		6	6	100			30,00	0	50
3 ИП Мухаметов А.С. КХ Булгунчы	1		1	1	100			2,00	0	20
4 ИП Аянтов А.А. КХ Тумара	3		3	3	100			25,00	0	83
Всего по ИП КФХ	16		16	16	100			87,00	0	54
1 Адышарская СОШ	0,1		0,1	0,1	100			0,40	0	40
Балыктайская СОШ	0,1		0,1	0,1	100			0,90	0	90
Болотинская СОШ	0,3	0,3	0,3	0,3	100			1,00	0	33,33
Мутчайская СОШ	0,5		0,5	0,5	100			1,00	0	200
Сылтановская СОШ	3		3	3	100			3,00	0	100
Хатыльинская СОШ	0,5		0,5	0,5	100			1,00	0	20
Чакырская СОШ	0,3		0,3	0,3	100			0,50	0	17
Чурагчыская СОШ	1,3		1,3	1,3	100					